UITGANGSPUNTEN ADVIESRAAD CLIENTEN- EN INWONERSPARTICIPATIE

Inleiding
Op basis van een evaluatie over het functioneren van de Adviesraad, uitgevoerd door Movisie en op basis van het advies van de werkgroep inwoners, heeft de gemeenteraad op 26 maart 2019 besloten om:

1. een verordening Adviesraad Sociaal Domein op te laten stellen en ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenten Rheden en Rozendaal;
2. een notitie op te stellen over de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de nieuw in te stellen Adviesraad Sociaal Domein.

De verordening is belangrijk om de algemene regelgeving rondom het doel, de samenstelling en de taken van de Adviesraad vast te leggen. Een heldere notitie over taken, verantwoordelijkheden en rollen is belangrijk voor het succesvol inzetten van een adviesraad in de beleidsontwikkeling en de beleidsevaluatie.

Met het inzicht uit de evaluatie van Movisie en het advies van de werkgroep inwonerbetrokkenheid is deze notitie opgesteld over de uitgangspunten voor het formeren van een adviesraad sociaal domein. Deze uitgangspunten geven richting aan de rol, taak en inzet van de leden van de adviesraad.

Doelstelling Adviesraad
De doelstelling van de Adviesraad is:
1. Het doel van de Adviesraad is inwoners en cliënten te betrekken bij en een stem te geven in de vormgeving, uitvoering en evaluatie van het gemeentelijke beleid met betrekking tot het sociaal domein.
2. Beoogd wordt, door gebruik te maken van de kennis en ervaring van inwoners en cliënten, de kwaliteit van de dienstverlening te verhogen, het draagvlak bij de uitvoering te vergroten en invulling te geven aan de participatie van inwoners en cliënten ten aanzien van het sociaal domein.

Uitgangspunten Adviesraad
De adviesraad bestaat uit een Algemeen bestuur en een Dagelijks bestuur (voorzitter, penningmeester en secretaris. De adviesraad bestaat uit minimaal zeven en maximaal twaalf leden, inclusief de voorzitter.
De adviesraad kan vaste en tijdelijke werkgroepen instellen die op deelonderwerpen de inwonerbetrokkenheid organiseren en die een (pre-)advies geven aan de adviesraad. De rollen, taken en inzet van de leden zijn:

- De adviesraad heeft de verantwoordelijkheid om het college gevraagd en ongevraagd te adviseren en te informeren over onderwerpen die de vorming en evaluatie van het gemeentelijk beleid ten aanzien van het sociaal domein betreffen.
- De adviesraad heeft de rol en taak om uitgangspunten en richtlijnen van de beleidskaders te toetsen alsook de toetsing of belangengroeperingen en (kwetsbare) inwoners of hun vertegenwoordigers voldoende zijn betrokken bij het verkrijgen van inzicht over deze beleidskaders. Indien deze inwoners niet bereikt (kunnen) worden dan doet zij heeft de adviesraad ene taak om deze inwoners een stem te geven.
- De adviesraad heeft een signaleringsfunctie bij de uitvoering van beleid.
- In samenspraak met de gemeente wordt bepaald bij welke beleidsvorming en beleidsevaluatie de adviesraad wel/niet wordt. Dit om overbelasting te voorkomen en te focussen op die beleidsvorming en – evaluatie waar het de kwetsbare inwoners betreft.
- De adviesraad is een klankbordgroep/sparringpartner voor de gemeente, temeer ook omdat zij een achterban vertegenwoordigen. Beleidsvorming dient een co-productie tussen adviesraad en gemeente te zijn. Het doel hierbij is om beleid te formuleren en uit te voeren met draagvlak uit de samenleving. Het gaat hier vooral om de beleidsstukken die de kwetsbare inwoners zo goed mogelijk helpen participeren en te bedienen. Dit is een gezamenlijk doel.
- De leden van de adviesraad hebben een aantoonbare achterban en/of netwerk uit de samenleving die zij actief kunnen benaderen en raadplegen.
- De adviesraad heeft de wil tot samenwerking met de gemeente en te fungeren als sparringpartner om beleidsontwikkeling en –uitvoering mede vorm te geven.
- Helder en open communiceren, oplossingsgericht en vertegenwoordigers die met vertrouwen en zonder wantrouwen met de gemeente willen samenwerken. Hierbij heeft de adviesraad een onafhankelijke status en ze kunnen gevraagd en ongevraagd advies geven.

- Het is belangrijk dat de leden van de adviesraad als team werken op basis van gelijkwaardigheid.
- De leden van de adviesraad hebben kennis en ervaring om te schakelen tussen algemeen beleid en de uitvoering van dit beleid en van bestuurlijk niveau naar cliëntniveau.
- De leden van de adviesraad hebben bij voorkeur bestuurlijke ervaring waarbij representativiteit en legitimiteit (spreken namens een achterban/netwerk) en kwaliteit (kennis en ervaring) een voorwaarde is. De adviesraad pikt signalen uit de samenleving op, net als bestaande cliëntenorganisaties, belangenorganisaties en maatschappelijke partners dat ook doen. Zij hebben regelmatig contact en overleg met elkaar in zogenaamde netwerkbijeenkomsten om hun signalen met elkaar te delen en af te stemmen over wat er leeft in de samenleving. Op deze wijze werkt de adviesraad aan representativiteit en legitimiteit.
- De adviesraad agendeert de meest prangende signalen richting gemeente en doet vervolgens verder onderzoek naar de signalen. Dit doet zij door samen met de gemeente diverse participatievormen in te zetten om met verschillende groepen burgers in gesprek te komen en hun ervaringen en ideeën te horen over het betreffende signaal/onderwerp. Samenwerking met de gemeente is hierin belangrijk om te voorkomen dat er van twee verschillende kanten inwoners betrokken worden. De gemeente betrekt namelijk al verschillende vormen van inwonersgroepen bij de ontwikkeling en evaluatie van haar beleid. De samenwerking versterkt de brede inwonersbetrokkenheid en helpt om de input te benutten voor de nodige beleidsaanpassingen.
- Voorgesteld wordt om een themagroep inwonersparticipatie in te stellen die de adviesraad ondersteunt in de toegang tot kwetsbare en nieuwe doelgroepen. De themagroep inwonersparticipatie adviseert de adviesraad en de gemeente over het proces om inwoners te betrekken en ook als aanjager te functioneren om inwonersbetrokkenheid te agenderen, te stimuleren en mogelijk te maken. Goede afstemming met de betrokken beleidsmedewerkers is hierbij belangrijk omdat zij ook inwoners betrekken bij beleidsonderwerpen.
- Vanuit de gemeente ondersteunt een ambtelijk secretaris het adviesorgaan en de werkgroep. Hij of zij heeft vooral een procesmatige rol, zonder stemrecht. Hij of zij treedt op als verbindende schakel: tussen beide organen en daarnaast met de ambtelijke organisatie en de coördinerend portefeuillehouder.

Competenties en eigenschappen leden van de Adviesraad
Competenties zijn eigenschappen/bouwstenen voor (succesvol) gedrag. Competenties kun je niet zien, zoals gedrag. Competenties geven richting aan datgene dat je verwacht om succesvol te zijn. Wij geven richting met de volgende eigenschappen van de nieuw te werven leden:

- bovenpersoonlijk denken en handelen
- kunnen afstemmen en schakelen als je op een ander niveau met iemand moet communiceren
- affiniteit met de materie hebben en met de mensen om wie het gaat
- gericht op samenwerking; een teamspeler: persoonlijke inbreng is van groot belang maar advisering is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
- goed naar anderen kunnen luisteren en wat je hoort, objectief naar voren kunnen brengen; informatie kunnen aanbrengen, op waarde schatten, samenhang zien en aanbrengen, om uiteindelijk tot een goed advies te komen
- je schriftelijk/mondeling goed kunnen uitdrukken
- je kunnen inleven in de ander maar ook zakelijk kunnen zijn, hierin een balans zoeken
- hard op de inhoud, zacht op de relatie

Op bovenstaande eigenschappen wordt getoetst bij de werving van nieuwe leden.

BIJLAGE
Achtergrond

1. Het belang van een Adviesraad

De Adviesraad is één van de manieren waarop de participatie van inwoners ten aanzien van welzijn, zorg en werk&inkomen vorm krijgt. De Adviesraad onderscheidt zich van de meeste andere manieren van participatie van inwoners, doordat het een formele vorm van inwonerbetrokkenheid is, ingesteld door de gemeenteraad en met adviesrecht aan het college van burgemeester en wethouders. De Adviesraad opereert onafhankelijk van de gemeente en borgt de structurele betrokkenheid van inwoners bij de vormgeving van het sociaal domein. De meeste andere beschikbare vormen van inwonersparticipatie hebben een meer adhoc en/of vrijblijvend karakter.

2. Het bestaand beleid/wettelijk kader

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om hun inwoners, waaronder in ieder geval cliënten of hun vertegenwoordigers, te betrekken bij het beleid in het sociaal domein (de Jeugdwet: artikel 2.10; de Wet Maatschappelijke Ondersteuning: artikel 2.13, derde lid; de Participatiewet: artikel 47). Een adviesraad Sociaal Domein is een van de mogelijkheden om inwonerbetrokkenheid te regelen. Gemeenten zijn niet verplicht een vast adviesorgaan in te stellen, als de inwonerbetrokkenheid maar wordt geborgd. De inwonerbetrokkenheid wordt per verordening vastgesteld door de gemeenteraad. Na vaststelling door de gemeenteraad van de voorliggende verordening, vervalt de oude verordening.

3. Inwonerbetrokkenheid

Voordat wij komen tot een formulering van de taken, rollen en verantwoordelijkheden, geven wij aan wat inwonerbetrokkenheid inhoudt. Ook geven wij aan welke vormen van inwonerbetrokkenheid er in onze gemeenten al zijn om dubbelingen te voorkomen.

<u>Wat is inwonerbetrokkenheid</u>

Inwonerparticipatie (ook wel inwonerbetrokkenheid) houdt het volgende in: het betrekken van inwoners bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van overheidsbeleid, vooral gemeentelijk beleid. In dit proces geven gemeenten, inwoners en eventueel externe deskundigen of instellingen samen vorm en inhoud aan plannen of beleid via een open houding naar elkaar en een vooraf besproken aanpak. Benutten van elkaars deskundigheid en het verhogen van draagvlak voor beslissingen staat centraal.

Een specifieke vorm van inwonerparticipatie is *cliëntenparticipatie*: Het vroegtijdig betrekken van cliënten en gebruikers in het beleidsproces en bij het hulp- en ondersteuningsaanbod van een gemeente of instelling.

<u>Vormen van inwonerbetrokkenheid</u>

De gemeenten Rheden en Rozendaal kennen verschillende vormen inwonerbetrokkenheid. Vanzelfsprekend heeft elke burger het recht om in te spreken bij vergaderingen van de gemeenteraad. Ook kunnen (groepen) inwoners zelf initiatieven indienen. Het inwonerpanel Rheden Spreekt is een online panel waarin de gemeente tenminste vier keer per jaar de aangemelde inwoners uitnodigt hun mening te geven.
De gemeente Rheden organiseert periodiek verschillende bijeenkomsten waar inwoners en organisaties worden uitgenodigd om mee te praten en richting te geven aan beleidsontwikkeling: gesprekstafels, sociaal café, Netwerk informele organisatie (NIO).
Ikbuurtmee is een werkwijze waarmee de gemeente samen met maatschappelijke organisaties aanwezig is in buurten van de verschillende dorpen om met mensen in gesprek te gaan over hun leefomgeving.
Bij beleidsontwikkeling en beleidsevaluatie betrekt de gemeente ook belangenorganisaties en inwonersgroepen op adhoc basis om inzicht en input te krijgen op een beleidsthema.